

Hasła na literę P

PACE (PACIUS) GIULIO Z BERIGA

PACEM IN TERRIS (podtytuł: **O pokoju między wszystkimi narodami opartym na prawdzie, sprawiedliwości, miłości i wolności**)

PACHYMERES GEORGIOS (Γεώργιος ὁ Παχυμέρης, **Georgius Pachymeres**)

PACI ENZO

PADEWSKA SZKOŁA

PADOVANI UMBERTO ANTONIO

PAGANO FRANCESCO MARIO

PAIDEIA (gr. παιδεία, łac. educatio, humanitas, cultura)

PALACKI FRANCISZEK (**Palacký František**)

PALÁGYI MELCHIOR (**Menyhért**)

PALAMAS GRZEGORZ (Γρηγόριος Παλαμάς, **Gregorius Palamas**)

PALEY WILLIAM

PALIARD JACQUES

PALINGENEZA (gr. παλιγγενεσία [palingenesía] – odrodzenie, odnowienie; od: πάλιν [palin] – z powrotem, ponownie; γένεσις [génesis] – rodzenie, powstawanie, pochodzenie)

PALMIERI DOMENICO

PAMIĘĆ (gr. μνήμη [mneme], łac. memoria)

PANAJTIOS Z RODOS (Παναίτιος, **Panaetius Rhodius**)

PANČIĆ JOSIF

PANIN DMITRIJ MICHAJŁOWICZ

PĀŌINI

PANOFSKY ERWIN

PANTA RHÉI → HERAKLIT

PANTEIZM (gr. πᾶν [pan] – wszystko; θεός [theós] – Bóg)

PANWITALIZM (od gr. τὸ πᾶν [to pan] – wszystko; łac. vitalis – żywotny, żyjący; vita – życie)

PAŃSTWO (gr. πόλις [polis], πολιτεία [politéia]; łac. civitas, res publica, status)

PAP ARTHUR

PAPINI GIOVANNI

PARACELsus (dosł. znakomitszy od Celsusa) (**Philippus Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim**)

PARADOKSY (gr. παράδοξος [parádoksos] – nieoczekiwany, niewiarygodny, sprzeczny z opinią powszechną; od: παρά [pará] – wbrew; δόξα [doksá] – mniemanie, sąd, opinia, przypuszczenie)

PARADYGMAT (gr. παράδειγμα [parádeigma] – wzór, model; łac. paradigma – wzór, przykład)

PARAIN-VIAL JEANNE (**Vial**)

PARALOGIZM I SOFIZMAT (gr. παραλογισμός [paralogismós], łac. paralogismus; gr. σόφισμα [sófisma], łac. sophisma, fallacia)

PĀRAMITĀ [paaramitāa] (sansk. parama – najdalszy, ostatni, najwyższy, największy, najlepszy)

PAREYSON LUIGI

PARIŌĀMA

PARMENIDES Z ELEI (Παρμενίδης ὁ ἐλεάτης)

PARTYCYPACJA (gr. μέθεξις [métheksis], od: μετά [metá] – wspólnie, razem, między; ἔχειν [échein] – mieć, posiadać; łac. participatio, od: pars – część; capere – brać)

PÂRVAN VASILE

PASCAL BLAISE

PASCH MORITZ

PASENKIEWICZ KAZIMIERZ

PASMANIK DANIIL (DMITRIJ) SAMOŁOWICZ

PASSERI MARCANTONIO DE'

PASSIO → **ACTIO** – **PASSIO**

PASSMORE JOHN ARTHUR

PASTUSZKA JÓZEF

PASZEW GANCZO

PATAŃJALI I [patańdziali]

PATAŃJALI II [patańdziali]

PATER WALTER (HORATIO)

PATHOS → **RETORYKS**

PATOČKA JAN

PATRIZI DA CHERSO FRANCESCO (**Franciscus Patricius, Frane Petrić**)

PAVLOVIĆ DRAGOLJUB MILISAVA

PAWEŁ WŁODKOWIC (**Paweł, syn Włodka z Brudzenia; Paulus Vladimiri**)

PAWEŁ Z KROSNA (**Procler, Proceler, Paulus Crosnensis Ruthenus/Rutenus**)

PAWEŁ Z PRAGI (**Paulus Pragensis, Elhanan ben Menahem**)

PAWEŁ Z PYSKOWIC (**Paulus de Pyskowice**)

PAWEŁ Z WENECJI (**Paulus Venetus, Paolo Nicoletti**)

PAWEŁ Z WORCZYNA (**Paulus de Worczyn**)

PAWLICKI STEFAN ZACHARIASZ

PAWLIKOWSKI MICHAŁ GWALBERT MIECZYSLAW JÓZEF (ps. Michał z Kozińca)

PAWŁOW IWAN PIETROWICZ

PAWŁOW MICHAŁ GRIGORIEWICZ

PAWŁOW TODOR

PEANO GUISEPPE

PEARS DAVID FRANCIS

PEARSON KARL

PECKA DOMINIK

PECKHAM (PEHAM) JAN → **JAN PECKHAM**

PEGIS ANTON CHARLES

PÈGUES THOMAS

PEIRCE CHARLES SANDERS

PELACANI BŁAŻEJ Z PARMY (**Blasius Parmensis, Blasius Pelacanus [de Pelacanis] de Parma, Biagio Pelacani da Parma**)

PELAGIANIZM

PELAGIUSZ (**Pelagius**)

PELC JERZY

PELIKÁN FERDINAND

PELZER AUGUSTE

PER ACCIDENS → **ORZEKANIE**

PERCEPCJA → **SPOSTRZEŻENIE**

PEREIRA BENITO

PERELMAN CHAIĀM

PERFORMATYWNA FUNKCJA → JEZYK
PERGAMOŃSKA SZKOŁA FILOLOGICZNA
PERGAMOŃSKA SZKOŁA NEOPLATOŃSKA
PERIANDER Z KORYNTU (Περίανδρος)
PERIĆ ŽIVOJIN
PERPETUUM MOBILE (to, co nieustannie się porusza)
PERRY RALPH BARTON
PERSEUSZ Z KITION (Περσαῖος Κιτιεύς, **Persaeus Citieus**)
PERSONALIZM (od łac. persona – osoba)
PERSWAZJA → RETORYKA
PERYPATETYCKA SZKOŁA (gr. περιπατητικὴ αἵρεσις [peripatetiké háiresis])
PESCH HEINRICH
PESCH TILMANN
PESTALOZZI JOHANN HEINRICH
PETITIO PRINCIPII → BŁĘDY LOGICZNE
PETRASCHEK KARL OTTO
PETRAŹYCKI LEON
PETRESCU CAMIL
PETRICI JAN (Ioane Petritsi)
PETRONE IGINO
PETRONJEVIĆ BRANISLAV
PETROVICI ION
PETROVIĆ MIHAJLO (ps. **Alas**)
PETRUZZELLIS NICOLA
PETRYCY SEBASTIAN Z PILZNA (Petricius Sebaetianus Pilsnensis)
PETTAZZONI RAFFAELE
PEWNOŚĆ (gr. βεβαιότης [bebaiótes], τὸ βέβαιον [to bébaion], πληροφορία [plerophoría]; łac. certitudo, certum)
PFÄNDER ALEXANDER (Carl Wilhelm Alexander)
PFEIL HANS
PHILIPPE PAUL PIERRE
PHRONESIS → FRONESIS
PHYSIS → NATURA
PIAGET JEAN
PICARD GABRIEL
PICAVET FRANÇOIS JOSEPH
PICO DELLA MIRANDOLA GIANFRANCESCO
PICO DELLA MIRANDOLA GIOVANNI
PICCOLOMINI ALESSANDRO
PICCOLOMINI FRANCESCO
PICHLER HANS
PIEPER JOSEF
PIERIESWIETOW IWAN SIEMIONOWICZ
PIERWSZY PORUSZYCIEL (gr. τὸ πρῶτον κινούν [to proton kinoún], łac. primus motor, primum movens)
PIETER JÓZEF
PIETRUSKA-MADEJ ELŻBIETA
PIETYZM (łac. pietas, gr. εὐσέβεια [eusébeia] – cześć, szacunek, bogobojność, pobożność, miłość, przywiązanie)
PIĘKNO (gr. καλός [kalós], łac. pulchritudo, pulchrum)

PILLSBURY WALTER BOWERS

PINCKAERS SERVAIS THÉODORE

PIOLANTI ANTONIO

PIOTR ABELARD → **ABÉLARD PIERRE**

PIOTR AUREOLI (Petrus Aureolus, Auriolus, Oriolus, zw. Magister praecipuus, Doctor eximius, Doctor facundus, Doctor ingeniosus)

PIOTR AURIFABER Z KRAKOWA (Petrus Aurifaber)

PIOTR DAMIANI → **DAMIANI PIOTR**

PIOTR GRUZIN (Piotr Iberyjczyk)

PIOTR HELIAS (Petrus Heliae, Petrus Elias)

PIOTR HISZPAN → **HISZPAN PIOTR**

PIOTR LOMBARD (Petrus Lombardus)

PIOTR OD TOMASZA (Petrus Thomae)

PIOTR OLIVI → **OLIVI PIOTR**

PIOTR POLAK (Petrus Polonus, Petrus de Polonia, Petrus de Columen, Piotr z Chelмна)

PIOTR Z ABANO (Petrus Abanus, Pietro d'Abano, Piotr Albański)

PIOTR Z AILLY → **AILLY PIOTR D'**

PIOTR Z AQUILA (Piotr z Tornimparte, Petrus de Aquila, Aquilanus, Scotellus, zw. Doctor sufficiens)

PIOTR Z BERGAMO (Petrus de Bergamo, Petrus Almadura, Pietro d'Almadura)

PIOTR Z FALCO (Petrus de Falco)

PIOTR Z IRLANDII (Petrus de Ybernia)

PIOTR Z KANDII (Petrus Philargis de Candia)

PIOTR Z LA PALU (Piotr z Palude, Petrus a Palude, de Palude, de La Palu)

PIOTR Z MARICOURT (Petrus Peregrinus de Maricourt)

PIOTR Z MODENY

PIOTR Z OWERNII (Piotr z Alwernii, z Auvergne; Petrus de Alvernia, de Crocq, Cros(o), Croc(o))

PIOTR Z POITIERS (Petrus Pictaviensis)

PIOTR Z RIVO (Petrus de Rivo)

PIOTR Z SIENNA (Petrus de Sienno, de Syenno)

PIOTR Z TARANTAZJI (Papież Innocenty V, Petrus de Tarantasia, beatus Innocentius V)

PIOTR Z TRABES (Petrus de Trabibus)

PIRAMOWICZ GRZEGORZ WINCENTY

PIRRON Z ELIDY (Πύρρων Ἡλεῖος, Pyrrho Eleus, Pyrrho Eliensis, Pyrron)

PISMO ŚWIĘTE → **BIBLIA**

PISTIS SOPHÍA (gr. Πίστις Σοφία – Wiara-Mądrość)

PITAGORAS (Πυθαγόρας, Pythagoras) **Z SAMOS**

PITAGOREIZM

PIWOWARCZYK JAN (ps. Jan Karolczyk, Mikołaj Patkowski; kryptonimy: W. Z., St. D., Al. W., Pejot)

PLANCK KARL CHRISTIAN

PLANCK MAX KARL ERNST LUDWIG

PLANTIĆ NIKOLA (Nicolás Plantich, Nicolaus Planch)

PLANUDES MAKSIMOS (Μάξιμος Πλανούδης, Maximus Planudes)

PLATON (Πλάτων, Plato)

PLATONICY Z CAMBRIDGE → **CAMBRIDGE PLATONISTS**

PLATONIZM

PLECHANOW GEORGIJ WALENTINOWICZ

PLEROMA (gr. πλήρωμα [pléroma] – pełnia)

PLESSNER HELMUTH

PLETHON GEORGIOS GEMISTOS (Πλήθων Γεώργιος Γεμιστός, Georgius Gemistus Pletho)

PLEZIA MARIAN

PLINIUSZ STARSZY (**Caius Plinius Secundus** [Maiores])

PLOTYN (Πλωτῖνος [Plotinos], Plotinus)

PLUTARCH PSEUDO- (Πλούταρχος, Plutarchus)

PLUTARCH Z ATEN (Πλούταρχος, Plutarchus)

PLUTARCH Z CHERONEI (Πλούταρχος, Mestrius Plutarchus Chaeronensis)

PLUŻAŃSKI TADEUSZ

PLUŻEK ZENOMENA

PNEUMA (gr. πνεῦμα [pnéuma], łac. spiritus – powiew, tchnienie, wiatr, duch, natchnienie boskie)

PNEUMATYCY (gr. πνευματικοί [pneumatikóí], od: πνευματικός [pneumatikós] – mający naturę powietrza, wietrzny, duchowy; πνεῦμα [pnéuma] – powietrze, tchnienie, duch)

POBIEDONOSCEW KONSTANTIN PIETROWICZ

POCZĄTEK → **ARCHÉ**

PODLESIECKI ALEKSANDER

PODZIAŁ LOGICZNY → **KLASYFIKACJA**

POGODIN MICHAEL PIETROWICZ

POHLENZ MAX

POIESIS → **SZTUKA**

POINCARÉ JULES HENRI

POJĘCIE (gr. εἶδος [éidos], ἰδέα [idea]; łac. conceptus, notio)

POJMAN LOUIS PAUL

POLAKOVIČ ŠTEFAN

POLANYI MICHAEL (**Mihály Lazar Pollacsek**)

POLIBIUSZ Z MEGALOPOLIS (Πολύβιος, Polybius)

POLIKAROW AZARI

POLIS (gr. πόλις)

POLISTRATOS (Πολύστρατος, Polystratus)

POLITEIA → **USTRÓJ**

POLITEIZM (gr. πολυθεΐα [polythéia], δόξα πολύθεος [doksa polytheos] – wielobóstwo; od: πολύς [polýs] – liczny; θεός [theós] – bóg)

POLITYCZNYCH DOKTRYN HISTORIA

POLITYKA (gr. τὰ πολιτικά (πράγματα) [ta politiká (prágmata)] – to, co dotyczy życia społecznego, obywatelskiego; od: πόλις [polis] – państwo, społeczność; πολίτης [polites] – obywatel; łac. política)

POLITZER GEORGES

POŁOCKIJ SIMEON (**Samuil Jemielianowicz Pietrowskij-Sitniakowicz**)

POŁTORACKIJ NIKOŁAJ PIETROWICZ

POMERANC GRIGORIJ SOŁOMONOWICZ

POMOCNICZOŚCI ZASADA → **SPOŁECZNA NAUKA KOŚCIOŁA**

POMPONAZZI PIETRO (**Petrus Pomponatius, de Pomponaciis, Maestro Pietro**)

PONIATOWSKI ZYGMUNT

PONIŃSKI ANTONI

POPELOVÁ JIŘINA
POPEĐLIWOŚĆ → GNIEWLIWOŚĆ
POPOVIĆ JUSTIN BLAGOJE
POPPER KARL RAIMUND
PORADOWSKI MICHAŁ
PORFIRIUSZ (Πορφύριος ὁ Τύριος, **Porphyrius**)
PORFIRIUSZA DRZEWO → DRZEWO PORFIRIUSZA
PORIECKI PLATON SERGIEJEW
PORRÉE GILBERT DE LA → GILBERT DE LA PORRÉE
PORTA SZYMON (**Simone Porzio**, **Simon Portius**)
PORTER NOAH
PORTMANN ADOLF
PORZADEK (łac. ordo)
POSEJDONIUSZ Z APAMEI (Ποσειδώνιος, **Posidonius Rhodius**)
POSIADANIE → KATEGORIE
POSPÍŠIL JOSEF
POST EMIL LEON
POST HOC ERGO PROPTER HOC → BŁĘDY LOGICZNE
POSTMODERNIZM (łac. post – po, poza; modernus – nowoczesny, współczesny)
POTAMON Z ALEKSANDRII (Ποτάμων ὁ Ἀλεξανδρεὺς)
POTENTIA → AKT I MOŻNOŚĆ
POTIEBIA ALEKSANDR AFANASJEWICZ
POUND ROSCOE
POWINNOŚĆ (gr. δέον [deon], łac. officium, vis obligativa)
POWSTAWANIE → GENERATIO ET CORRUPTIO
**POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA → DEKLARACJA
POWSZECHNA PRAW CZŁOWIEKA ONZ**
POWSZECHNIK → UNIWERSALIA
POZNANIE (ISTNIEJĄCYCH RZECZY)
POZYTYWIZM (późnołac. positivus – oparty, dany, ustanowiony, uzasadniony)
POŻĄDANIE → APPETITUS
POŻĄDANIE NATURALNE → DESIDERIUM NATURALE
POŻĄDLIWOŚĆ (gr. ἐπιθυμητικόν [epithymetikón], ἐπιθυμία [epithymía]; łac. concupiscibilis, concupiscibilitas, concupiscitivum)
PÓŁTAWSKI ANDRZEJ
PRABHĀKARA MIŚRA (Prabhākara Deva)
PRACA (gr. ἔργον [ergon], ἐργασία [ergasía], πόνος [ponos]; łac. labor, opera, opus, negotium)
PRAGMATYKA (od gr. πᾶγμα [pragma] – czyn, działanie)
PRAGMATYZM (od gr. πᾶγμα [pragma] – czyn, działanie)
PRAKĀŚĀTMAN
PRAKSEOLOGIA (gr. πράξις [praxis] – czyn, działanie, postępowanie, sprawność)
PRĀŌA [prana]
PRANTL CARL VON
PRATĪTYA-SAMUTPĀDA (pali: patticasamuppāda; tyb. rten-cing ’brel-bar ’byung-ba – prawo współzależnego powstawania)
PRATT JAMES BISSETT
PRAWA LOGIKI
PRAWDA (gr. ἀλήθεια [alétheia], τὸ ἀληθές [to alethés]; łac. veritas, verum)

PRAWDOPODOBIENSTWO → WNIOSKOWANIE

PRAWNYCH DOKTRYN HISTORIA → TEORIE PRAWNE PRAWO (gr. νόμος [nomos], łac. ius, lex; od: iustare – dorównywać, legere – czytać, eligere – wybierać, ligare – wiązać)

PRAWO BOSKIE → DEKALOG

PRAWO NATURALNE → IUS

PRAWORZĄDNOŚĆ (gr. εὐνομία [eunomia]; łac. legalitas)

PREDYKABILIA (łac. praedicabilia, gr. κατηγορούμενα [kategoroumena] – kategorie, sposoby orzekania, orzeczniki)

PREDYKAT (późnołac. praedicatum – orzecznik, orzeczenie; od: praedicare – oświadczać, twierdzić)

PREEGZYSTENCJA → ORFIZM

PRETI GIULIO

PREŻYNA WŁADYSŁAW

PRICE HENRY HABBERLY

PRICE RICHARD

PRICHARD HAROLD ARTHUR

PRIESTLEY JOSEPH

PRIMUM NON NOCERE (przede wszystkim nie szkodzić)

PRINCIPIUM (gr. ἀρχή [arché])

PRINI PIETRO

PRIOR ARTHUR NORMAN

PRISCO GIUSEPPE

PROBABILIZM (łac. probabilis – prawdopodobny)

PROBLEM → APORIA

PROCESU FILOZOFIA (filozofia procesualna, filozofia procesualistyczna; łac. processus, processio – posuwanie się naprzód, postęp, przebieg; od: procedere – iść naprzód, posuwać się)

PROCHÁZKA Jiří (Prochaska Georg)

PROFANUM → SACRUM – PROFANUM

PROKLOS (Πρόκλος ὁ Διάδοχος, Proclus Diadochus, Proclus Diadoch)

PROKOPOWYCZ TEOFAN (Jelysej Cerejskýj)

PROMETEIZM → PROMETEUSZ

PROMETEUSZ (Prometej, gr. Προμηθεύς – przewidujący, przezorny, ostrożny)

PROPAGANDA (łac. propaganda – dosł.: rzeczy, które mają być rozpowszechnione; od: propagare – szczepić, rozkrzewiać)

PROPORCJI ANALOGIA → ANALOGIA

PROSPER Z AKWITANII (Tiro Prosper)

PROTAGORAS Z ABDERY (gr. Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης [Protagoras ho Abderites])

PROUDHON PIERRE-JOSEPH

PROVIDENTIA → OPATRZNOŚĆ

PRYSCJAN LIDYJCZYK (Πρισκιανός ὁ Λυδός, Priscianus Lydus, Pryscjan z Lidii)

PRYSCJAN Z CEZAREI (Priscianus Caesariensis)

PRYSCYLIAN (Priscillianus episcopus Abilensis)

PRYSCYLIANIZM

PRYWATYWNA TEORIA SZTUKI → SZTUKA

PRZECZYTAŃSKI PATRYCY STEFAN

PRZEŁĘCKI MARIAN

PRZESTRZEŃ → LOCUS

PRZEZNACZENIE (gr. αἴσα [áisa], τύχη [tyche], μοῖρα [móira]; łac. destinatio, praedestinatio, fatum)

PRZEŻYCIE → DOŚWIADCZENIE

PRZYCZYNOWOŚCI ZASADA (principium causalitatis)

PRZYCZYNY BYTU (gr. αἰτία [aitía], αἴτιον [áition]; łac. causa – przyczyna, zasada)

PRZYGODNOŚĆ BYTÓW (łac. contingentia; od: contingere – dotykać, spotykać, trafiać się)

PRZYJAŹŃ (gr. φιλία [philia], łac. amicitia)

PRZYMIOT → AKCYDENS

PRZYPADŁOŚĆ → AKCYDENS

PRZYPOMNIENIE → ANAMNEZA

PRZYRODY FILOZOFIA → FILOZOFIA PRZYRODY

PRZYWARA ERICH

PSELLOS MICHAŁ (Μιχαήλ Ψελλός, Michael Psellos, Psellus)

PSEUDO-DIONIZY AREOPAGITA → DIONIZY AREOPAGITA

PSYCHE → DUSZA LUDZKA

PSYCHOLOGIZM (od gr. ψυχή [psyché] – dusza, centrum aktów psychicznych; λόγος [logos] – refleksja, myśl)

PTOLEMEUSZ (Πτολεμαῖος [Ptolemáios], Ptolemaeus)

PTOLEMEUSZ (Κλαύδιος Πτολεμαῖος, Claudius Ptolemaeus, Klaudiusz Ptolemeusz)

PUDGALA (pali: puggala; prakryckie: podgala, puggala)

PUDGALAVĀDA (pali: puggala-vāda, sanskr. pudgalavāda, tyb. gang-zag smra-ba)

PUFENDORF SAMUEL VON

PULCHRUM → PIĘKNO

PURKYNĚ (PURKÝNI) JAN EWANGELISTA

PURUSSA (pūrusa [purusza])

PUTNAM HILARY

PYRRON → PIRRON Z ELIDY

PYRRONIZM → SCEPTYCYZM